

ljene su i u zbirci. A. Nametak, Muslimanske pripoviesti iz Bosne, Sarajevo 1944., ali Dizdarovi tekstovi ne moraju odatle izvirati). Neke priče, uzete iz »Bosanske vile«, kao Ateš Periša, Kabadaluk, Biberčić, Oklen ingleskoj krajljici toliko pare i dr. doista zaslužuju da budu spomenute kao vrijedan doprinos u ovoj knjizi; kamo sreće da su svi tekstovi na taj način bili odabirani!

Vrlo nam je žao i teško što moramo govoriti o tako mučnim pitanjima. Žao nam je, jer su izdanja narodnih priča kod nas prilično rijetka, a ovo bi izdanje, uz skrupulozniji autorov stav prema izvorima, moglo biti vrlo lijepa zbirka. Žao nam je, ali o tome treba govoriti, ne zbog Dizdara lično, već iz poštovanja i ljubavi prema građi koju je publicirao. Kada već ne znamo najzaslužnije ljude za starije zapise, t. j. one koje su kazivali priče, a vrlo često ni one koji su ih zapisali, dužnost nam je poštovati bar one koji su prije nas publicirali tu građu. I napokon — radi se tu o moralnom stavu, koji nam nikada, a pogotovo ne u današnjem našem društvu ne može biti indiferentan.

Maja Bošković-Stulli

Bilten Instituta za proučavanje folkloru. Sarajevo, broj 2, 1953. Bulletin of the Institute of folklore research Sarajevo. Redakcija Cvjetko Rihtman, naučni saradnik (odgovorni urednik); dr. Jovan Vuković, vanr. prof. univerzitetu. Sarajevo. 1953. Str. 412.

Najobsežniji del navedenega zbornika je posvećen problemom obravnavanja in zbiranja gradiva z območij Jajca in Kupreškega polja.

V »Narodni muziki jajačkog sreza« je Cvjetko Rihtman obširno osvetlil dokumentacije starejših in mlajših folklornih tradicij, deloma vezanih na določena območja. Na tej osnovi je razvrstil gradivo 244 notnih primerov enoglasij, starejših in mlajših večglasij, instrumentalne igre ter slik in opisov instrumentov (bugarija, šargija, gusle, truba, diple, diplice, dvojnice in čurlikavica). Karakteristiko napevov podaja po raznih prvinah v komentiranih tabelarnih pregledih, ki se nanašajo na oddihe sredi besed in svojevrstne melodične zaključke, melopoetske oblike, ritmične obrazce ter obseg in vrste skal. S tem je Rihtman hkrati izpopolnil svoja dognanja o značilnostih bosenskega večglasja, ki ga je že temeljito obdelal v 1. številki Biltenu. Dobro dopolnilo k prejšnji razpravi so »Pjesme jajačkog sreza«, katerih tekste k ustreznim Rihtmanovim zapisom melodij je pregledno podala in razvrstila Ljuba Simić.

Prav zanimivo razpravlja o plesih Jelena Dopuda v »Narodnih igrah Kupreškog Polja«, kjer obsežneje označuje »Ravno kolo«, prav posebno pa žalne plesu (Žalostivno kolo), pri čemer omenja tudi slovensko gradivo. Med plesu z dramsko noto obdela »Biranje« in se pri tem sklicuje tudi na zelo razširjene slovenske variante »pouštertanca« ter omenja med drugim dekliški ples »Lepa bela lilija...« z Bleda. Dalje obravnava tudi »Paun, Sitan tanac, Biber« in druge plesu, ob koncu razprave pa dodaja obsežno gradivo.

Lepo osvetljujejo okolje, v katerem se porajajo razne oblike ljudskega izraza, opisi in razlage Abdulaha Škaljića »O običajima i vjerovanjima u srezu jajačkom«, kar smotrno dopolnjujejo »Društvene igre s područja Kupresa i sreza Jajce«, ki jih je razvrstila in opisala ter opremila s primerjalno tabelo Milica Obradović. Za primerjavo bi bilo mogoče uporabiti mnogo podobnega gradiva iz Slovenije. Primeren zaključek prikaza skupnih naporov sodelavcev ekipe sarajevskega instituta na terenu so »Narodne pripovijetke s Kupreškog Polja i s područja jajačkog sreza«, ki jim je dodal opombe in register realij Vlatko Palavestra.

V zadnji četrtini zbornika je objavljen prevod razprave Jaapa Kunsta »Kulturno-historijski odnosi između Balkana i Indonezije«, o kateri sem že podal recenzijo (SE VI—VII, 1954, str. 345). Zanimivi in poučni sta razpravi »Splet naših narodnih praznovjerja oko vještice i popa« Maje Bošković-Stulli ter Jovana Vukovića: Igra »Tonci«, ki ima svoje kinetične variante tudi v Slo-

veniji. Koristne podatke in gradivo so prispevali: Milenko S. Filipović (Različita etnološka grada iz Rame), Augustin Kristić (Kreševska čaršija in kreševska sermija), Camil Sijarić (Iz narodnog života Bihora i Pešteri) in Alija Bejtić (Prilozi proučavanju naših narodnih pjesama).

Tako pomeni drugi zbornik Biltena stvaren napredek v pogledu tehtnosti znanstvenih prispevkov in razširjenju kroga sodelavcev tudi na zamejstvo kot po obsegu ter slikovni in ostali opremi.

Radoslav Hrovatin

Pavel Josef Šafařík, Slovanský národopis. K vydání připravila Hana Hynková za spolupráce Josefa Hůrského a Luboše Reháčka. Československá akademie věd. Ustav pro ethnografii a folkloristiku. Klasikové vědy, sekce filosofie a historie. Nakladatelství ČS A V Praha 1955. Str. 289 + 7 kart.

Drobno, a tehtno delo enega izmed utemeljiteljev slavistike, ki je deloval tudi v Novem Sadu, izšlo dvakrat leta 1842, tretjič pa 1849, je v pričujoči izdaji ponatisnjeno na str. 6—175 z obsežnimi podčrtnimi opombami (380), ki pojasnjujejo današnjemu bralcu osebna in krajevna imena z nadrobno navedbo naslovov del pri pisateljih itd. Šafaříkovo delo ni etnografsko v današnjem smislu, marveč geografsko, zgodovinsko in filološko in je imelo namen, prikazati meje, jezikovne značilnosti in literaturo slovanskih narodov. Pri tem je upošteval etnična imena in postavil osnove kompleksni zgodovinsko-etnografski metodi, ki jo uporablja danes raziskovanje slovanske etnogeneze. Postal je tudi učitelj L. Niederleju, ki je njegovo metodo poglobil in v knjigi »Slovanski svet« (poslovenil J. Glonar) napisal moderno osnovo za etnografsko orientacijo v smislu Šafaříkovega dela.

Knjiga je v času izida in še pozneje s svojo pravno silo in temeljito obravnavanim gradivom budila narodno zavest pri Slovanih, pa tudi raziskovalno vnemo. Šaj je nudila gradivo raznim domoznanskim vedam in dopolnjevala istega avtorja Slovanské starožitnosti (1837), Zgodovino slovanskega jezika in literature (1824) in Zgodovino južnoslovske književnosti (1864—65, s Copovim prispevkom) kot osnovni pregled svoje stroke. Slovence obravnava v 3. poglavju, § 13, s pregledom o bivališču in značilnostih jezika Južnih Slovanov, posebej pa v § 16 pod naslovom »Nareči korutansko-slovske« (str. 71 do 78). V opombah bi želeli nekaj pravilnejših podatkov, tako namesto 280 op., str. 74, »Savinja« k Š. besedilu »Savničari na Savnici« pravilno: »Ščavnica v Slovenskih gorica«; k nejasnemu »Zilavci« naj bi opomba 283 poleg nem. imena reke povedala tudi slov. obliko Ziljani; tudi ni jasno, da so »Slavonti... v horách pod onmi (Rezijani) ve Furlanech« — Beneški Sloven(c)i. Tudi pri pregledu slovstva motijo netočnosti, kot Truber, Articae... namesto Arcticae, naziv »časopis« za Kranjsko Čbelico, netočen naslov Kúzmičevega Nuovega zakona (9 napak) in več tiskovnih pogrškov.

V knjigi so objavljene kot sestavni del tri razprave, ki pojasnjujejo pomen in značaj Šafaříkovega dela z raznih strokovnih gledišč. Hana Hynková razpravlja O pomenu Šafaříkovega Slovanskega národopisa za slovansko etnografijo (183—197). Na osnovi Š. korespondence s Kollárjem prikazuje njegov odnos do ljudstva, do samostojnosti slovanskih narodov in njegovo pojmovanje jezika. O imenovanem delu samem govori prav malo. Poudarja, da je Š. ugotavljanje slovanskih etničnih meja bilo podprto z obilnim gradivom in opozarja na sodobnost njegove metode dela.

Luboš Reháček govori v razpravi Slovanský národopis s filološkega gledišča (198—217) o tem, kako je Š. zbral gradivo za svoje delo po prijateljih po vsem slovanskem svetu. Njega filološki del je nastal ob sodelovanju začetnikov ruske slavistike, n. pr. Sreznjevskega za gradivo o Južnih Slovanih. Čeprav je del poljudno, ima trdne znanstvene osnove. Prinaša prve oznake slovanskih jezikov in osnovne podatke o literaturah. Avtor pregledno ocenjuje te Š. orise.